
MANIFEST MLADIH I
OBČINE AJDOVŠČINA, GRADA CRIKVENICE,
OBČINE KIDRIČEVO I GRADA OPATIJE



UVOD

Ovaj *Manifest mladih* i Občine Ajdovščina, Grada Crikvenice, Občine Kidričevo i Grada Opatije nastao je kao rezultat rada na projektu Mladi u zajednici bez barijera. U njegovoj izradi sudjelovali su mladi iz gradova/općina partnera na projektu, službenici javnih uprava i članovi izabranih predstavničkih/izvršnih tijela. Projekt je financiran iz EU programa za mlade Agencije za mobilnost i programe EU, *Mladi na djelu*, podakcija 1.3 *Demokratski projekti mladih*, te Grada Crikvenice i Grada Opatije.

Projekt je dobio priznanje *Baltazar*, koje dodjeljuje Agencija za mobilnost i programe EU Republike Hrvatske, u kategoriji "najuspješniji projekt za implementaciju učenja". Projekt je trajao od 13. 9. 2013. do 30. 6. 2014.

U *Manifest mladih* utkani su rezultati učenja i dijaloga koji je proveden među sudionicima projekta tijekom ovih 10 mjeseci. Sudionici su međusobno podijelili iskustva i probleme mladih iz gradova iz kojih dolaze i s kojima se mladi u zajednici suočavaju: od nedostatka primjerenih informacija za mlade o upravljanju javnim prihodima, nedostatka iskustva i vještina potrebnih za uspješno zagovaranje interesa mladih, do kulturnih i političkih okolnosti koje određuju, sputavaju, ometaju ili pogoduju razvoju dijaloga. Mladi, sudionici ovoga projekta, su od neorganizirane skupine mladih koja se prijavila za sudjelovanje u projektu, željnih znanja i vještina te potrebe da ih se čuje, stvorili inicijative mladih, koje su kroz aktivnosti projekta unosile promjene u njihovim zajednicama.

S njima su o partnerskom dijalogu učili i službenici gradova, koji imaju važnu ulogu posrednika između političkih želja, potreba građana (mladih) i zakonskih i upravnih ovlasti, između procedura i stvarnih mogućnosti, što je također značajno. O demokratskom dijalogu učili su i politički predstavnici koji su u neformalnom okruženju upoznali mlade iz gradova te učili kako razumjeti, uključiti i poduprijeti mlade. Može se reći da su mnoge barijere uklonjene.

Ovaj projekt početak je učenja metode konzultacije s mladima na lokalnoj razini, koja je na EU razini nazvana *strukturirani dijalog*. Sudjelovanje mladih u procesima demokratskog odlučivanja zahtijeva učenje i savladavanje vještina potrebnih za dijalog između raznih opcija dobrog života u zajednici, između različitih skupina mladih i različitih političkih opcija. Nadamo se da će ovaj *Manifest mladih i gradova* koji predstavlja prilagođenu *Europsku povelju* o učešću mladih na lokalnom i regionalnom nivou, donesenu u prvotnom obliku kao dio Rezolucije 237: Stalne konferencije predstavnika lokalnih i regionalnih vlasti u Europi 1992., dopunjene i revidirane na konferencijama u godinama koje slijede (npr. 2003. i dr.) biti važan korak prema postizanju napretka u uključivanju mladih u donošenje političkih odluka. Nakon ovih dokumenata, uslijedio je niz odluka i strateških dokumenata na europskoj razini kojima se osigurava uključivanje mladih, od kojih su najvažniji *EU Strategija za mlade 2010. - 2018.*, te *Garancija za mlade 2020.*, čime su stečeni uvjeti za jasnije određivanje smjera javnih politika prema mladima i financiranje programa kojima se realiziraju ciljevi i mjere iz ovih strateških dokumenata, poput *Programa za mlade*, odnosno *Mladi na djelu* iz kojega je financiran ovaj projekt.

Mladi se pitaju zašto se u Hrvatskoj tako sporo mijenjaju političke prakse uključivanja u trendove javnih politika za mlade? Zašto većina sudionika nije ni čula što je to strukturirani dijalog s mladima? Zašto, kako u Sloveniji, tako i u Hrvatskoj, sve više mladih ne želi sudjelovati u javnom zagovaranju interesa mladih, politički ili građanski se aktivirati? Glavni problem koji se već godinama iskazuje kao trend, ne samo u Hrvatskoj nego i u EU, je nezainteresiranost mladih i njihova apatija. Ovo posebno dolazi do izražaja u Hrvatskoj. Zašto mladi ne mogu ili se ne žele uključiti u dijalog s lokalnim vlastima? Zašto postoje barijere između onih mladih koji su politički aktivni kroz rad političkih stranaka i mladih u zajednici?

U Sloveniji i Hrvatskoj već godinama postoji pravna regulativa kojom se uređuje sudjelovanje mladih u procesima političkog odlučivanja kroz razne oblike i razine djelovanja i sudjelovanja mladih, od savjeta mladih i sličnih tijela, zakona o mladima o kojemu se u Hrvatskoj se upravo vodi rasprava (Slovenija je donijela takav zakon) koji regulira javni sektor mladih, kao i strateških dokumenata poput programa za mlade. Nakon svih ovih godina, mladi su još uvijek marginalizirana skupina koja nema potporu za svoje sudjelovanje. Iako je na nacionalnoj razini u Republici Hrvatskoj započet proces provedbe strukturiranog dijaloga, naši gradovi nemaju službenika i/ili odsjek za mlade (osim Zagreba), a s mladima rade službenici kojima su poslovi s mladima dodani uz sva ostala zaduženja. Pružanje potpore mladima i uspješnost rada s mladima tako ovisi o njihovom entuzijazmu, ali u većini slučajeva o političkoj volji. Sudjelovanje mladih je u Hrvatskoj najčešće na deklarativnoj i manipulativnoj razini, pa o potrebama mladih najčešće odlučuju donositelji političkih odluka, bez konzultiranja i uključivanja mladih. Mnoge takve odluke ostaju

prazne, bez mladih kojima su namijenjene. Često se može čuti: *...pa imaju sve, sve smo im dali...* ili *...mladi su neaktivni...*, što govori o nerazumijevanju donositelja političkih odluka i jazu između stvarnih potreba mladih i aktualnih lokalnih politika. Prioritetni ciljevi javnih politika EU prema mladima su uključivanje mladih i pružanje potpore mladima – mlade treba educirati i trebaju iskusiti demokraciju, što znači da trebaju biti tamo gdje se o njima odlučuje. Slovenija je u nekim aspektima aktivnog građanstva i uključivanja mladih otišla korak dalje od Hrvatske. Rad s mladima zasigurno ostaje prioritet javnih politika, te ukoliko želimo bogato i zdravo društvo, javne politike trebaju biti orijentirane na uključivanje mladih. Mladima je potrebna stalna potpora i infrastruktura da bi se uključili.

Kroz projektne aktivnosti, svi dionici su sudjelovali u ciklusu kreiranja javnih politika za mlade na lokalnoj razini. Ovaj *Manifest mladih i gradova* rezultat je napora i razumijevanja, učenja i volje sudionika koji dolaze iz različitih kulturno-političkih i ekonomskih okruženja. Svi se slažu u jednom: svi koji su odgovorni za političko odlučivanje moraju učiniti sve što je u njihovoj moći da uključe mlade, a mladi imaju odgovornost biti uključeni i aktivni građani zbog vlastite budućnosti.

Nadamo se da će ovaj *Manifest mladih i gradova* doprinijeti poboljšanju položaja mladih, biti primjer dobre prakse kako jasno i primjereno pokazati dobru volju, prava i obveze mladih i gradskih vlasti, te biti primjer smjernica za izgradnju partnerstva mladih i gradskih vlasti u gradovima u kojima žive.

Ne zaboravimo: uspjeh javnih politika i blagostanje u zajednici ne ovise samo o jednoj strani, jednom dioniku; bez partnerskog uključivanja svih dionika nema napretka.

Sudionici projekta *Mladi u zajednici bez barijera*, mladi, službenici gradskih uprava i članovi predstavničkih političkih tijela iz *Občine Ajdovščina*, *Grada Crikvenice*, *Občine Kidričevo* i *Grada Opatije*.

Ovaj projekt je financiran uz potporu Europske komisije. Ovi materijali/publikacija odražavaju stavove samo samog autora, a Komisija se ne može smatrati odgovornom za bilo kakvu uporabu koja može nastati iz sadržanih informacija.

MANIFEST MLADIH I
OBČINE AJDOVŠČINA, GRADA CRIKVENICE,
OBČINE KIDRIČEVO I GRADA OPATIJE



Aktivno sudjelovanje mladih u odlukama i aktivnostima na lokalnoj razini od presudne je važnosti ako želimo izgraditi društvo koje je više demokratsko, uključeno i napredno. Sudjelovanje u demokratskom životu zajednice je više nego samo sudjelovanje (aktivno ili pasivno) u izborima, iako je i to važna komponenta. Bit sudjelovanja u društvu i aktivnog građanstva je da imamo mlade koji imaju prilike, prostor i podršku kako bi li mogli sudjelovati u donošenju odluka i u raznim aktivnostima, čime će se pridonijeti izgradnji boljeg društva.

Lokalne vlasti su najbliže mladima i stoga imaju važnu ulogu u poticanju sudjelovanja mladih u lokalnoj zajednici. Lokalne vlasti moraju osigurati mladima ne samo da uče i čuju o demokraciji, već im trebaju pružiti mogućnost da ju dožive i koriste.

Uz podršku i poticanje mladih treba pridonijeti njihovom cjelokupnom uključivanju u društvo. Ako želite da uključenost mladih u lokalnom životu bude uspješna i trajna, mi mladi trebamo okruženje koje poštuje mlade i koje uzima u obzir naše različite potrebe, stanja i trendove (na mladima primjerne i zabavan način). Javne politike imaju upravo ovu ulogu; osigurati puno sudjelovanje svih skupina, a posebno mladih.

Načela

Uključivanje mladih u lokalni život mora biti dio sveobuhvatne politike sudjelovanja građana u javnom životu, kao što je već navedeno u *Preporuci* Odbora ministara državama članicama o sudjelovanju građana u lokalnom javnom životu, *Preporuka (2001) 19*. Ovaj dokument pokrenuo je javne politike mladih i za mlade u smjeru o kojem govorimo.

Načela i oblici sudjelovanja mladih za koje se zalažemo u ovom *Manifestu mladih i gradova* odnose se na sve mlade ljude bez diskriminacije. Stoga moramo obratiti posebnu pozornost na poticanje uključivanja mladih iz marginaliziranih dijelova društva, iz etničkih, nacionalnih, socijalnih, spolnih, kulturnih, vjerskih i jezičnih manjina u lokalnom životu.

Mladi iz četiri grada/*občine* prepoznaju sljedeća područja politike prema mladima kao bitna i osnovna kako bi se navedena načela provela i postigla autonomiju:

1. Sudjelovanje mladih

Sudjelovanje mladih u nevladinim organizacijama pomaže mladima da aktivno i stalno sudjeluju i imaju utjecaj na odluke i akcije. Sudjelovanje mladih zahtijeva :

- financiranje i podršku za rad i potporu projektima mladih i inicijative (financijske, osiguravanje prostora, materijala, tehničku podršku, pomoć u prijavama na natječaje i javne pozive za financiranje projekta za mlade, itd.)
- poticanje mladih da volontiraju i podržavaju dobrovoljne organizacije te pomoć im u prepoznavanju važnosti iskustva stečenog kroz volontiranje
- rješavanje pitanje prostora te infrastrukture za mlade i organizacija mladih i za mlade.

2. Informiranje mladih

Informiranje je često ključ za sudjelovanje i mladi imaju pravo na pristup informacijama o mogućnostima i problemima u vezi mladih.

- lokalne vlasti trebaju podržati i unaprijediti postojeće informacije i savjetodavnu podršku mladima. Kada takvi centri ne postoje, lokalne vlasti trebaju poticati stvaranje i pomoći u uspostavi odgovarajućeg savjetodavništva za mlade kroz postojeće strukture. Važno je da su to stručne osobe s iskustvom iz prakse koje se bave mladima
- olakšati mogućnosti za suradnju i informiranje o pitanjima koja utječu na njih (usvojenih zakona, uredbi, pravilnika, itd.), održati postojeće opcije ili razviti nove (web stranice, *Facebook*, itd.)
- podrška za medijske projekte koje provode mladi, s ciljem informiranja i poticanja sudjelovanja mladih (kao što su natječaji u usmjereni na mlade)
- lokalne vlasti trebaju podržati osnivanje i rad medija (radio, televizija, tiskani i elektronski medije, itd.), koje razvijaju mladi i/ili su usmjereni na mlade, kao i relevantne programe osposobljavanja.

3. Organizacije mladih

Organizacije mladih predstavljaju stavove mladih, njihove potrebe i interese. One su mjesto gdje mladi mogu učiti zajedno sa svojim vršnjacima o tome kako sudjelovati u javnom životu i steći iskustvo kroz izazove u odlukama i postupcima. Predlažemo da lokalne vlasti uvedu posebni program ili aktivnosti u proračunu namijenjene zadovoljavanju i pružanju potpore isključivo organizacijama koje djeluju u interesu mladih i onih koje im pružaju usluge, a koje jesu glas mladih u zajednici ili djeluju u njihovo ime. Prioritet treba dati organizacijama kojima upravljaju mladi, koje su usmjerene na mlade i/ili provedbu novih politika i sustava koji osiguravaju aktivno uključivanje mladih.

4. Politika slobodnog vremena i društveno-kulturnih aktivnosti

Lokalne vlasti trebaju podržavati organiziranje različitih društveno-kulturnih aktivnosti koje osmišljavaju udruge mladih, skupine mladih i centri za mlade na različitim područjima, kao što su sport, kultura, glazba kroz stvaralaštvo i izražavanje, od likovne do kazališne umjetnosti i slično. Važno je omogućiti mladima pristup kulturi u svim njezinim oblicima i promicati mogućnosti za stvaralaštvo u novim područjima.

5. Politika poticanja zapošljavanja mladih i smanjenje njihove nezaposlenosti

Gospodarski i socijalni uvjeti s kojima se suočavaju mladi ograničavaju njihovu sposobnost i spremnost za sudjelovanje u lokalnoj zajednici. Većina nezaposlenih mladih ili mladih koji žive u siromaštvu imaju i manjak želje, resursa i socijalne podrške za aktivno sudjelovanje u lokalnom životu. Lokalne vlasti trebaju:

- u dogovoru s mladima razvijati politike i programe s ciljem ustanovljavanja uzroka nezaposlenosti mladih i promicati mogućnosti zapošljavanja za mlade u lokalnoj zajednici
- dati potpore mladima u pokretanju vlastitog posla i društvenog poduzetništva kroz sufinanciranje i druge oblike potpore (dozvole, opreme, osposobljavanje, tehničku pomoć, itd.)

6. Politika mobilnosti i razmjene

Lokalne vlasti trebaju:

- podržati one organizacije i skupine koje promiču mobilnost mladih (radnici, studenti, učenici, volonteri, itd.)
- lokalne vlasti trebaju financijski podržavati učenje jezika, interkulturalnu razmjenu i iskustvo
- poticati mlade na odlazak na studije u inozemstvu, razmjene i druge vrste mobilnosti (stipendijama za studij u Europskoj uniji, kao i u regijama i drugdje).

7. Stambena politika

Lokalne vlasti trebaju promicati razvoj postojećih struktura socijalne stambene politike i pomoći poput:

- lokalnih stambenih shema (stambeni krediti s niskim kamatnim stopama, stambene zadruge, itd.) što će omogućiti mladima lakši pristup stanovanju
- poticaji za stambenu izgradnju (obnovu, kupnju, izgradnju).

8. Politika javnog prijevoza – uređenje prometne povezanosti

Organizirana prometna povezanost bitna je za kvalitetu života te osiguravanje sudjelovanja u javnom životu. Stoga lokalne vlasti moraju podržavati inicijative za reguliranje problema prijevoza i povećati mobilnost u ruralnim i teško dostupnim područjima za mjesta i općine koje imaju otežane veze s javnim prijevozom, na događaje koji su važni i zanimljivi mladima.

9. Politika uravnoteženog razvoja i zaštite okoliša

Pitanja okoliša su uglavnom pitanja mladih ljudi, jer će u budućnosti biti suočeni s posljedicama pogrešaka iz prošlosti. Lokalne vlasti bi trebale poduprijeti aktivnosti i projekte koji promiču ravnotežu između razvoja i zaštite okoliša te uključuju mlade i njihove organizacije.

10. Institucionalno sudjelovanje mladih u kreiranju lokalnih politika

Lokalne vlasti trebaju podržavati razvoj odgovarajućeg organa i/ili tijela (povjerenstva za pitanja mladih, savjeta mladih drugih, oblika uključivanja mladih potput imenovanja u odbore i radne skupine kada se raspravlja o pitanjima mladih), što će omogućiti mladima da sudjeluju u donošenju odluka i raspravama koje se odnose na njih. Potrebna je također podrška lokalne vlasti za redovito poslovanje organizacija i ovakvih tijela za mlade (financijska, materijalna, infrastrukturna). Želimo osigurati provedbu postupaka i protokola koji će omogućiti mladima aktivno sudjelovanje u svim fazama dizajna prijedloga za donošenje odluka. U svrhu informiranja i savjetovanja *občine* i gradske uprave trebaju osigurati prostor i vrijeme za redovite sastanke te susrete s gradonačelnikom i gradskim vijećem/*občinskim svetom*.

U Opatiji, 31. svibnja 2014.

Manifest mladih i gradova je donijela skupina mladih iz svih četiriju gradova, a nastao je na temelju Europske povelje o sudjelovanju mladih u lokalnom i regionalnom životu, vlastitih analiza i iskustava iz lokalnih sredina.

Manifest mladih i gradova je rezultat rada na projektu Mladi u zajednici bez braijera, kojeg financira Europska unija, iz programa Mladi na djelu.

Občina Ajdovščina

Grad Crikvenica

Občina Kidričevo

Grad Opatija

Ovaj projekt je financiran uz potporu Europske komisije. Ovi materijali/publikacija odražavaju stavove samo samog autora, a Komisija se ne može smatrati odgovornom za bilo kakvu uporabu koja može nastatati iz sadržanih informacija.